

Μάχη της Αράχωβας

Ισοπέδωση των τουρκαλβανών από τον Καραϊσκάκη

Η Αράχωβα, το σημερινό χειμερινό τουριστικό θέρετρο στις υπώρειες του Παρνασσού, με την έναρξη της Επανάστασης απελευθερώθηκε από τους λίγους Τούρκους που ζούσαν εκεί. Το 1823 όμως, κατά την εκστρατεία του Γιουσούφ Περκόφτσαλη πασά στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα, τουρκικός στρατός ανάγκασε τους αριθμητικά λιγότερους Έλληνες να εγκαταλείψουν την κωμόπολη, η οποία κάηκε στις 10 Ιουνίου.

Η Αράχωβα βρέθηκε και πάλι στο επίκεντρο τον Νοέμβριο του 1826, όταν ο Γεώργιος Καραϊσκάκης πραγματοποίησε εκστρατεία στις «προσκυνημένες» περιοχές της Στερεάς Ελλάδας για να αναζωπυρώσει το επαναστατικό πνεύμα των κατοίκων της και να αναγκάσει τον Κιουταχί να στείλει δυνάμεις εναντίον του, εξασθενώντας το στρατόπεδό του στην Αθήνα που πολιορκούσε την Ακρόπολη.

Στις 17 Νοεμβρίου 1826 ο Καραϊσκάκης με τους άνδρες του έφθασε στο Δίστομο, όπου στρατοπέδευσε. Επειδή φοβόταν κατάληψη της Αράχωβας, περιοχής με στρατηγική σημασία, φρόντισε να την καταλάβει, προτού προλάβουν οι Τούρκοι.

Από την πλευρά τους, οι Τούρκοι έχοντας πληροφορηθεί την εμφάνιση ελληνικού στρατού στην περιοχή έστειλαν από τη Λιβαδειά τον Μουστάμπεη με 2.000 επίλεκτους Τουρκαλβανούς και 200 ιππείς. Αιφνιδιάστηκαν, όμως, από την κίνηση του Καραϊσκάκη και δεν τόλμησαν να εισέλθουν στην πόλη. Αρκέστηκαν να οχυρωθούν στο ύπαιθρο, σε υψώματα του Παρνασσού γύρω από την Αράχωβα.

Την επόμενη ημέρα, 18 Νοεμβρίου, τμήματα του εχθρού επιτέθηκαν στους Έλληνες, αλλά παρά τις αρχικές του επιτυχίες δεν κατόρθωσαν να ανατρέψουν τις ελληνικές θέσεις. Μάλιστα, ο Μουστάμπεης που παρακολουθούσε τη μάχη από ένα ύψωμα δέχθηκε επίθεση από τα νώτα του και από καθαρή τύχη διέφυγε τον θάνατο.

Το βράδυ της ίδιας μέρας βρήκε τους Έλληνες σε πλεονεκτική θέση, έχοντας περισφίξει τον κλοιό γύρω από τον εχθρό, ο οποίος είχε να αντιμετωπίσει και τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Ο βοριάς που κατέβαινε από τον Παρνασσό ήταν ανυπόφορος, ενώ έκαναν την εμφάνισή τους και οι πρώτες νιφάδες του χιονιού. Αντίθετα, οι Έλληνες βρίσκονταν σε πλεονεκτικότερη θέση, αφού μπορούσαν, όταν δεν είχαν υπηρεσία, να ζεσταίνονται στα τζάκια της Αράχωβας.

Μέρα με τη μέρα η κατάσταση των Τούρκων γινόταν όλο και πιο δύσκολη. Το κρύο και το χιόνι εμπόδιζε τις κινήσεις τους. Έγιναν τότε προτάσεις στους Έλληνες να τους αφήσουν να φύγουν, με αντάλλαγμα τα ζώα και τις αποσκευές τους.

Ο Καραϊσκάκης ζήτησε επιπλέον να παραδώσουν τον οπλισμό τους και να εγκαταλείψουν τα Σάλωνα (Άμφισσα) και τη Λιβαδειά. Οι Τουρκαλβανοί θεώρησαν τους όρους του Καραϊσκάκη εξευτελιστικούς και τους απέρριψαν.

Μη έχοντας άλλη διέξοδο, ο Μουστάμπεης διέταξε τους άνδρες τους να ετοιμαστούν για να επιχειρήσουν έξοδο μέσα από τις ελληνικές θέσεις τη νύχτα της 23ης προς την 24η Νοεμβρίου.

Όμως κι ενώ οι προετοιμασίες βρίσκονταν στο τελευταίο στάδιο μία ελληνική σφαίρα τον τραυμάτισε πολύ σοβαρά και προτού αφήσει την τελευταία του πνοή διέταξε τον αδελφό του Κarioφίλμπεη να του κόψει το κεφάλι και να το πάρει μαζί του κατά την έξοδο για να μην τον αποκεφαλίσουν νεκρό ή ζωντανό οι γκιαούρηδες κι ατιμαστεί.

Οι Τουρκαλβανοί ζήτησαν νέες διαπραγματεύσεις, που δεν κατέληξαν σε αποτέλεσμα. Τότε αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν την έξοδο. Ήταν μία μετά το μεσημέρι της 24ης Νοεμβρίου 1826, όταν εν μέσω χιονοθύελλας, με τα γιαταγάνια στα χέρια βγήκαν από τα ταμπούρια τους και κατευθύνθηκαν προς τις κορυφές του Παρνασσού. Οι Έλληνες τους αντιλήφθηκαν και όρμησαν κατά πάνω τους με γιαταγάνια και μαχαίρια, καθώς το χιόνι που έπεφτε αχρήστευσε τα όπλα τους.

Η χιονοθύελλα ήταν τόσο δυνατή, ώστε δεν μπόρεσαν να τους καταδιώξουν πέρα από τις τελευταίες πλαγιές τού Παρνασσού. Από τους 1.200 περίπου κατάκοπους Τούρκους που έφθασαν στις κορυφές του βουνού, μόνο 200 μπόρεσαν τελικά να σωθούν στο μοναστήρι της Ιερουσαλήμ, και από αυτούς οι περισσότεροι με τρομερά κρουοπαγήματα. Οι υπόλοιποι βρήκαν το θάνατο από την παγωνιά. Κατά τη διάρκεια της Μάχης της Αράχωβας οι Έλληνες είχαν ελάχιστες απώλειες: 4 νεκρούς και 9 ελαφρά τραυματίες.

Την επομένη της μάχης, 25 Νοεμβρίου, ο Καραϊσκάκης, ακολουθώντας το παλαιό φρικιαστικό έθιμο των Τούρκων, έστησε σ' ένα λόφο, ορατό από το Μαντείο των Δελφών, τρόπαιο σε σχήμα κολουρου κώνου με 300 κεφάλια των εχθρών του και με την επιγραφή:

«Τρόπαιον των Ελλήνων κατά των βαρβάρων Οθωμανών ανεγερθέν κατά το 1826 έτος Νοεμβρίου 24· Εν Αράχωβα». Συγχρόνως, έστειλε στην κυβέρνηση, που έδρευε στην Αίγινα, τα κεφάλια του Μουστάμπεη και του Κεχαγιάμπεη, καθώς και 12 αιχμάλωτους τούρκους αξιωματικούς.

Ο Καραϊσκάκης ανήγγειλε τη μεγάλη νίκη στην κυβέρνηση με επιστολή, την οποία υπέγραψαν όλοι οι οπλαρχηγοί και οι αξιωματικοί που πήραν μέρος στη μάχη. Τα ονόματά τους διέσωσε ο αγωνιστής, συγγραφέας και πολιτικός Νικόλαος Σπηλιάδης (1785-1862).

Μεταξύ άλλων, αναφέρονται με τη σειρά υπογραφής της επιστολής: Γεώργιος Καραϊσκάκης, Βασίλης Μπούσγος, Σπύρος Μήλιος, Νικήτας Σταματελόπουλος, Γιαννούσης Πανομάρας, Αναγνώστης Ροκάς, Γιάννης Δαγκλής, Νικόλαος Καραμέτσης, Χρήστος Χατζηπέτρος, Χατζή-Μιχάλης Νταλιάνης, Μήτρος Βάγιας, Γαρδικιώτης Γρίβας, Αθανάσιος Κουτσονίκας, Λεόντης Δαγκλής, Παναγιώτης Γαλάνης, Γεώργιος Μαλάμος, Σπύρος Ξύδης και πολλοί άλλοι.

Η νίκη στην Αράχωβα αναζωπύρωσε την επανάσταση στη Ρούμελη, που βρισκόταν σε κρίσιμο σημείο εξαιτίας των επιχειρήσεων του Κιουταχί και αναπτέρωσε το ηθικό των πολιορκημένων Ελλήνων στην Ακρόπολη της Αθήνας.